או דלמא בפנים גמירי שהייה לא שנא לקרבן ולא שנא למלקות תיקו בעי רבא תלה עצמו באויר עזרה מהו כי גמירי שהייה דבת השתחואה דלאו בת השתחואה לא גמירי או דלמא בפנים שהייה גמירי ל"ש דבת השתחואה ול"ש דלאו בת השתחואה [א]תיקו בעי רב אשי טימא עצמו במזיד מהו באונס גמירי שהייה במזיד לא גמירי שהייה או דלמא בפנים גמירי שהייה ל"ש באונס ול"ש במזיד [ב]תיקו [א]בעי רב אשי נזיר בקבר בעי שהייה למלקות או אינו צריך בפנים גמירי שהייה בחוץ לא גמירי שהייה או דלמא באונס גמירי שהייה לא שנא בפנים ול"ש בחוץ [ג]תיקו: בא לו בארוכה חייב בקצרה פטור וכו': אמר רבא קצרה שאמרו [ד]אפי' עקב בצד גודל ואפי' כל היום כולו [ה]בעי רבא שהיות מהו שיצטרפו ותיפשוט ליה מדידיה התם בדלא שהה בעא מיניה אביי מרבה בא לו בארוכה שיעור קצרה מהו שיעור גמירי וכי בא לו בארוכה שיעור קצרה פטור או דלמא דוקא גמירי בארוכה חייב בקצרה פטור א"ל [ו]לא נתנה ארוכה להרחות אצלו מתקיף לה ר' זירא אלא דקיימא לן [ז]טמא ששימש במיתה [*]היכי משכחת לה אי דלא שהה היכי עביד עבודה אי דשהה בר כרת הוא אי אמרת בשלמא שיעורא גמירי משכחת לה דאנים נפשיה בקצרה ועבד עבודה

אלא

רש"י

או דלמא בפנים גמירי שהייה. בטומאה שאירעה לו בתוך העזרה: **תלה עצמו באויר.** כדי שהייה: **טימא עצמו במזיד.** ואם תמצי לומר צריך שהייה למלקות בטומאת אונס ושהיית מזיד טומאת מזיד מי בעיא שהייה או לא: **נזיר בקבר.** נזיר שנטמא באונס בתוך בית הקברות דומיא דנטמא בעזרה שלא נתחייב [ג](בפנים) בכניסתו כגון שנכנס לבית הקברות בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע עליו את מעזיבת גג האהל ונטמא באויר בית הקברות והתרו בו צא ולא יצא ומיהו לא שהה כדי השתחואה: **צריך שהייה למלקות או לא.** קרבן לא שייך הכא כלל שאין כרת בנזיר שנטמא וקרבן נזיר טמא לאו אעון טומאה אתי אלא למיתא עליה נזירות טהרה כשאר מחוסרי כפרה ובענין זה מפורש שהייה זו במס' נזיר (יז:): **בפנים גמירי שהייה.** בטומאת עזרה דשייכא בה השתחוייה: **אפי' כל היום כולו.** שהה בהליכתו שהיה הולך ויוצא בנחת פטור: **מהו שילטרפו.** היה יוצא בקצרה ושהה מעט וחזר והלך דרך יציאתו ושהה מעט מהו שילטרפו לכשיעור: **תפשוט ליה מדידיה.** דלא מלטרפי דהא איהו הוא דאמר אפי' כל היום כולו: **התם בדלא שהה.** בלא הילוך כלל: **בעא מיניה אביי מרבה.** בר נחמני שהיה רבו. וכל היכא דאיכא בעא מיניה רבה הוא ולא רבא: **בא לו בארוכה כשיעור קצרה.** שיצא בדרך הארוכה אבל רץ במרוצה עד שלא שהה ביציאתו אלא כשיעור דרך קצרה בהילוך בינוני מהו: **שיעור.** ארוכה גמירי לחיוב וליכא: **או דלמא דוקא גמירי בארוכה חייב.** לא שנא רץ לא שנא לא רץ: **לא ניתנה ארוכה לידחות אצלו.** להתיר אפילו במרוצה: **דקיימא לן.** בסנהדרין באלו הן הנשרפין (דף פג.) כהן טמא ששימש בעזרה במיתה בידי שמים: **היכי משכחת לה.** דאין בה כרת על כרחך בנטמא בעזרה הוא דמשכחת לה דאי בנטמא בחוץ ונכנס איחייב ליה כרת בכניסתו: **אי לא שהה.** בעבודתו כדי השתחוייה: **היכי עביד עבודה.** איזו עבודה קטנה תיעשה בפחות מכדי שהיית השתחואה: **אי אמרת בשלמא.** בכל שיעורי דמתני' בין בשהייה בין ביציאת ארוכה שיעורא גמירי לחיוב כגון שיעור שהייה ביציאת קצרה או שיעור יציאת ארוכה בלא שהייה: **משכחת לה.** שהייה בלא חיוב כרת: **כגון דאנים נפשיה בקצרה.** לאחר ששימש ושהה בשימושו כדי שהייה יצא לו בקצרה ואנס עצמו במרוצה עד שלא שהה שיעור עכבתו [ד]ומשנטמא שיעור שהייה ויציאת קצרה בהילוך בינוני:

אלא

תוספות

תלה עצמו באויר עזרה מהו. אית ספרים דגרסי אויר עזרה כעזרה דמי או לא וקשה דבפרק [כל הפסולין] (זבחים דף לב.) אמר טמא שהכניס ידו לפנים חייב דביאה במקצת שמה ביאה ובפרק כל הפסולין (שם דף לג:) נמי אמר ואי אמרת ביאה במקצת שמה ביאה היכי מעייל ידיה בבהונות משמע דאויר נמי נתקדש ועוד אי לאו כעזרה דמי א"כ כשמוליך דם ואיברים למזבח יפסל ביוצא[ה] ונראה כגירסת הספרים דגרסי כי גמירי שהייה היכא דבר השתחואה הוא: [ו]**צריך שהייה למלקות.** בטימא עצמו בשוגג איירי אבל אם היה שרץ במקדש והתרו בו שלא יטמא עצמו בלא שהייה נמי מילקא לקי כדמוכח בפרק מי שאמר הריני נזיר (נזיר יז. ושם) דקאמר התם בעי רבא נזיר והוא בבית הקברות מי בעי שהייה או לא וקאמר ה"ד אילימא (א) דקאמר לא תנזור מי בעי שהייה כו' ואין לתמוה דהתם בעי רבא אי גמירי שהייה אבראי אבל בפנים למלקות פשיטא ליה דגמירי שהייה דהתם בעי את"ל דבפנים גמירי שהייה למלקות בחוץ מהו ור"ת גרס התם רב אשי דרב אשי בעי לה (ב) הכא בסמוך: [ז]**או אין צריך.** שהייה למלקות הכא משמע דלקי אשהייה דלא קמיבעיא ליה אלא אי צריך שהייה כשיעור השתחואה או לא וקשה בפרק בתרא דמכות (דף כא. ושם:) תנן גבי היה לובש כלאים ואמרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת ואמר רב ביבי בגמרא לא פושט ולובש ממש אלא מכניס ומוציא ידו בבית אונקלי שלו רב אשי אמר אפי' לא שהה אלא כדי לפשוט וללבוש מכלל דרב ביבי לא מחייב בשהייה וי"ל דרב ביבי לא פליג אדרב אשי אלא דלא נחת לאשמועינן חידוש של שהייה אלא לאשמועינן דבהכנסת בית אונקלי חייב אף על פי שאינו לובש כל המלבוש א"נ לרב ביבי לא לקי אשהייה משום דהוי לאו שאין בו מעשה והכא איירי למ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו א"נ איירי לענין איסור מלקות ולא לענין חיוב ורב אשי דפליג עליה התם וחשב שהייה כמעשה כיון דתחילת הלבישה ע"י מעשה והכא אפי' אי לא בעינן שהייה כדי השתחואה מ"מ בעינן כדי יציאה וכניסה אבל בפחות מיכן לא כי היכי דבעינן גבי כלאים כדי פשיטה ולבישה ונראה דאפי' את"ל דגמירי שהייה כדי השתחואה למלקות במקדש ובנזיר היינו משום דדמו לשהייה דקרבן דגבי מקדש אבל לגבי כלאים פשיטא דלא גמירי דלא שייך התם השתחואה כלל: **טימא עצמו במזיד מאי.** צריך לומר דבשעה שטימא עצמו לא ידע שהיה במקדש דאי ידע וטימא עצמו במזיד אפי' שכח אח"כ לא מיחייב קרבן דהא לא שב מידיעתו הוה ואי למלקות בעי צריך לומר דלא התרו בו אלא לאחר שטימא עצמו דאם התרו בו קודם לא בעי שהייה כדפי' לעיל: **נזיר בקבר צריך שהייה למלקות או לא.** וא"ת והאמר בפ' ג' מינין (נזיר דף מב. ושם) גבי נזיר שהיה מת מונח על כתיפו והוסיטו לו מת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל ולא יחלל במי שאינו מחולל יצא זה שמחולל ועומד ופריך מדתנן היה מטמא ואמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת ומשני כאן במחוברין כאן שלא במחוברין משמע כל זמן שלא פירש מן המת אינו חייב במה שהוסיטו לו מת אחר משום דאין מוסיף טומאה על טומאה (ג) וכל זמן שמונח טומאה על כתיפו מי שנוגע בו טמא טומאת ז' ולא מיחייב אלא שלא במחוברין שכבר פירש מן הראשון דמי שהיה אז נוגע בו לא היה טמא אלא טומאת ערב לכך כשחזר ונוגע בו חייב שהוסיף טומאה בנגיעה זו דמי שהיה נוגע בו בשעת נגיעה זו יהיה טמא טומאת ז' וא"כ הכא אמאי ילקה על השהייה כל זמן שלא פירש וי"ל דהא דפטר ליה כשהוסיטו לו מת אחר היינו בשלא הספיק להשליך מת הראשון מעליו לפיכך אינו מוסיף טומאה אבל הכא הוא מוסיף טומאה שבכל שעה הוא מוזהר לפרוש מן הקבר ור"ת מפרש דהכא איירי בשנטמא סמוך לחשיכה דבלא פירש נמי מוסיף לו יום אחד ע"י שהייה ונראה דההיא דנזיר דמפליג בין במחוברין בין שלא במחוברין אתי כמ"ד במסכת שמחות [ח](פ"ד) דאפי' באותו יום שנטמא אינו יכול לחזור ולטמא לפי שמוסיף טומאה במחוברין כדפרי' אבל למאן דשרי התם ליטמא באותו יום עצמו דלא חשיב ליה תוספת טומאה כיון שאינו מוסיף ימים לא אתיא: **אי דשהה בר כרת הוא.** הק' ר"ת מה בכך אם הוא בר כרת מ"מ איכא נפקותא טובא דהא קיימא לן (מכות דף כג.) חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן ואם בטל כרת נשאר עליו מיתה ועוד נפקא מינה דמיתה כגון שהזיד בשימוש טומאה ושגג בטומאת מקדש:

אפילו

מסורת הש"ס

א) נזיר יז. ע"ש, ב) סנהדרין פג., ג) ליתא בדפו"י, ד) [צ"ל משנטמא וכ"ה בדפו"י], ה) [ועי' תוספ' למנן ולי"מ], ו) [שייך לעיל טז:], ז) ג"י שייך לעיל טז:, ח) [עי"ש הלכה טו פלוגי ר"ט ור' עקיבא ר"ט מחייב ור"ע פוטר אבל דברי לתחלה ליכא למ"ד ובהדיא קתני התם כרישא היה עומד וקובר וכו' פירש הרי זה לא יטמא ולא קפליג ר"ע ועי' בהרא"ש בה"ק הלכות טומאה סי' ז'].

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה צריך וכו' אילימא דקאמרי ליה לא: (ב) בא"ד לה הכי בסמוך: (ג) ד"ה נזיר וכו' טומאה דכל זמן:

◆

גליון הש"ס

גמ' היכי משכחת לה. עיין סנהדרין דף פג ע"א תוס' ד"ה ולא:

◆

מוסף רש"י

בעי שהייה למלקות. דלא לילקי עד דלישהי ביה כדי שיעור השתחויה (נזיר יז.).

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פי"א מהל' שגגות הלכה ד:

לה ב מיי' פ"ג מהל' ביאת מקדש הל' כא ופי"א מהל' שגגות שם:

לו ג מיי' פ"ו מהל' נזירות הלכה ח ט [ופ"ה הל' יט] סמג לאוין רכ ועי"ש:

לז ד ה ו מיי' פ"ג מהל' ביאת מקדש הלכה כד סמג לאוין רס:

לח ז מיי' שם פ"ד הל' א סמג לאוין סה:

◆

רבינו חננאל

אדם טמא שתלה עצמו באויר עזרה אם חייב משום מטמא מקדש או דלמא כיון דלא נגע לאו. ועלתה בתיקו: [א] וכן בעיא דרבא דבעא להתחייב קרבן ודאי גמירי לה דצריך שהייה אבל מזיד למלקות צריך שהייה או לא: וכן בעיות דרב אשי טימא עצמו במזיד ונעלמה ממנו עכשיו צריך שהייה או לא: וכן נזיר בקבר צריך שהייה למלקות או לא. אלו הבעיות כולן עלו בתיקו. וקיימא לן כל תיקו דאיסורא לחומרא. וכיוצא בנזיר כהן בזמן הזה הנכנס לבית הקברות: ירושלמי עד כמה היא השתחויה משום ר' יהושע בן לוי אמרו כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. משום ר' יוחנן אמרו כדי שאילת שלום תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי. נטמא בעזרה וצריך לצאת ויש שם שני דרכים אחת ארוכה כ' אמה ואחת קצרה עשר אמות. יצא בארוכה חייב שהיה לו לצאת בקצרה. אבל אם יצא בקצרה פטור. אמר רבא ואפי' עקב בצד גודל פטור. והוא דלא שהה כלום אלא מהלך עד שיצא לחוץ: בעא מיניה אביי מרב' בא בארוכה דרך קצרה מהו. כגון שרץ בארוכה ויצא כשיעור יציאתו בקצרה מהו. א"ל חייב לא נתנה ארוכה לדחות אצלו. כלומר כולי עלמא חייב בה וזה פטור. ואתקיף לה ר' זירא אי הכי דלא צריכי שיעור אלא לעולם בארוכה חייב בקצרה פטור. הא דתניא טמא ששימש במיתה היכי משכחת לה. אי שהה ושימש בר כרת הוא אי לא שהה היכי שימש.

א) גירסת רבינו בעיא דתלה קודם בעיא צריך שהייה למלקות וכ"ה בכמה ראשונים וכ"נ מהמקום'.